

MŰVÉSZETI ÉS GYAKORLATI KOMMUNIKÁCIÓ

A művészeti és gyakorlati kommunikáció modul alapvető céljai

- A nyelv társas-társadalmi, gyakorlati és művészi kommunikációs szerepéről korábban szerzett tudás fejlesztése;
- a nyelv és a hangzó beszéd kifejező lehetőségeinek megismerése, a szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző kiejtés mód eszközeinek alkalmazása (helyes hangképzés, beszédlejtés, a mondat- és szövegfonetikai eszközök megfelelő használata, a fonémaejtés elsajátítása, a hangzó beszéd értésének, a jól tagolt beszédalkotás fejlesztése);
- igényes, tudatos nyelvhasználat, a nyelvi kifejezés és megértés képességének fejlesztése, a beszédértés, a beszéd, a szövegértés és szövegalkotás képességének és mindezek minőségi alkalmazásának fejlesztése a szóbeli és írásbeli megnyilatkozások különféle helyzeteiben;
- különböző írott és hangzó szövegműfajok, szövegformák, jellemző szövegstruktúrák elmélyültebb megismerése;
- a szövegek nyelvi-stilisztikai, retorikai sajátosságának megismerése, jelentésszerkezetük feltárása;
- kreatív szövegalkotó tevékenység: írásbeli és szóbeli szövegek alkotása, a kommunikációs helyzetnek megfelelő szabatos szövegalkotás; tájékoztató, érvelő és esszé típusú szövegek alkotása a megadott témában (felépítés, tagoltság, kifejtettség, tartalmasság, koherencia, kifejezés mód, műfaj figyelembevételével különféle témában);
- személyes élmények, belső képek felidézése, kifejezése, játékos szövegalkotás a nyelv különböző szintjein (hang, szóelem, szószerkezet, mondat, szöveg);
- a szépirodalmi szövegek, ill. a publicisztikai, közéleti szövegek feldolgozása, értelmezése, művelése;
- a 21. század információs társadalmába való beilleszkedés segítése az internetes és nyomtatott sajtótermékek jellemzőinek, előállítási folyamatának, technikájának alapos megismerése révén: a nyomtatott és elektronikus információforrások ismerete és használata (szótár, lexikon, enciklopédia, antológia, sajtó, Internet, CD-ROM);
- az információk kiválasztása, rendszerezése a megnyilatkozás tárgyának, funkciójának és irányának megfelelően;
- személyes álláspont kialakítása a különböző módon szerzett információk alapján.
- az egyén magánéletének és társas-társadalmi életének szóbeli és írásbeli megnyilatkozásának megértése, az adott szöveg logikai-jelentésbeli szerkezetének ismerete (ill. ilyen szövegek alkotása);
- a beszédkedv, beszédbátorság fejlesztése, fenntartása;
- a tanulók kellően sikeresek és felkészültekké váljanak a további tanulmányaikban, illetve a pályaaorientációban, az emelt szint választásában.

Óraszámok

		Heti	Éves
9. évfolyam	1. modul	2	36
	2. modul	2	36
10. évfolyam	3. modul	2	36
	4. modul	2	36

9. évfolyam

1. modul: A hangtól a szóig

Tematikai egység	Órakeret
A hang a mindennapi közlésfolyamatban, a költészetben (beszédgyakorlatokkal)	4
A hangzó beszéd (beszédgyakorlatokkal)	6
A publicisztikai műfajok (beszédgyakorlatokkal)	14
Kreatív gyakorlatok (beszédgyakorlatokkal)	12

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A hang a mindennapi közlésfolyamatban, a költészetben (beszédgyakorlatokkal)	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A kommunikációs alapismeretek; gyakorlott, tudatos szóbeli kommunikáció.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • Ismerjék fel a médiumok hatáskeltő eszközeit, módszereit • Tudatosítsák a beszédszervek működését • Sajátítsák el a légzéstechnika alapjait • Játékos folyamat során képesek legyenek eljutni a hangtól a rendezett szövegig • Érdeklődő és értő befogadóvá váljanak 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • Legyenek képesek hallott szöveg (részlet) alapján a lényegkiemelésre • Alkalmazzák a tanult technikákat 		<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> reklám, meggyőzés, manipuláció.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> képi közlés.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> szituációk, dialógusok értelmezése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<ul style="list-style-type: none"> • a hang a mindennapi közlésfolyamatban és a költészetben • az előszó zenei kifejezőeszközei: hangsúly, hanglejtés, szünet és beszédtempó, a csend • légzéstechnikák és –típusok • kulcsszó 	

Értékelés

- ön- és társértékelés
- folyamatos tanári (szóbeli) értékelés

Módszerek

- Kommunikációs helyzetgyakorlatok
- Szövegek hangtani vizsgálata
- Játék a hangokkal
- Artikulációs és légzőgyakorlatok

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A hangzó beszéd	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Azonos műfajú művek összehasonlítása • A kommunikációs helyzetnek (ki, kinek, milyen céllal, milyen formában) megfelelő szövegalkotás a felépítés, tagoltság, kifejtettség, tartalmasság, koherencia, kifejezőmód és a műfaj figyelembevételével • A megszólaltatás és a műfaj összefüggései 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • Igazodjon el az irodalmi és a kommunikációs műfajok (műnemek) rendszerében • Értsék az irodalom, a nyelv és a valóság viszonyát • Tudatosan használják anyanyelvüket • Legyenek képesek önálló jegyzetkészítésre • Alakuljon ki reális ön- és társértékelésük • Tudjanak alkotó munkát végezni csoportban és egyedül egyaránt • Törekedjenek árnyalt nyelvhasználatra • Képesek legyenek saját nyelvhasználatukat kontrollálni 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • A kommunikáció tényezőiről és funkcióiról tanult ismeretek felhasználása a tömegkommunikációs műfajok értő és kritikus befogadására • Kreatív gyakorlatok tömegkommunikációs és audiovizuális műfajok alkotására • A kommunikációs zavarok felismerése, törekvés feloldásukra • A magyar helyesírás alapelveinek ismeretében készség kialakítása önálló hibajavításra, önkontrollra <p>A jegyzetelés különböző módszereinek elsajátítása (pl.: diktafon használata)</p>		<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> reklám, meggyőzés, manipuláció.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> képi közlés.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> szituációk, dialógusok értelmezése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<ul style="list-style-type: none"> • a mikrofonengedély • a nyelv akusztikai hatástényezői, a hangszimbolika • kötött és kommunikatív (szabad) szórend 	

Módszerek

- Látogatás egy szolnoki rádió hangstúdiójába
- Beszélgetés rádiós szakemberrel
- A jegyzetelés gyakorlása

- A diktafonhasználat elsajátítása
- Csoportmunka
- Vargánya-szerkesztés

Értékelés

- Folyamatos tanári értékelés
- A csoportmunka után ön- és csoportértékelés
- Megajánlott osztályzat

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Publicisztikai műfajok		Órakeret 14 óra
Előzetes tudás			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • Tudjanak a különböző kommunikációs helyzetnek megfelelően szöveget alkotni szóban és írásban • Fedezzék fel az írás érték közvetítő szerepét • Fokozódjon érzékenységük a művészi nyelvhasználat, a szépirodalmi szövegek iránt • A tanultak alkalmazása a szövegszerkesztésben 		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> • Legyen képes a Vargánya számára önálló szöveget alkotni • Gyakorolja a hibajavítás lehetőségeit • Törekedjék árnyalt nyelvhasználatra • A szépirodalom művészei nyelvhasználata ismeretében gazdagítsa szókincsét, stílusát • A művek megszólaltatása során alkalmazza a tanultakat 		<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> reklám, meggyőzés, manipuláció.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> képi közlés.</p> <p><i>Szépirodalom:</i> stilisztika</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> szituációk, dialógusok értelmezése.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<ul style="list-style-type: none"> • szókincs, szakszókincs • szójelentés: egyjelentésű, többjelentésű, azonos alakú szó, rokon és hasonló alakú, ellentétes jelentésű szó: hangutánzó, hangulatfestő szó • a tömegkommunikáció tájékoztató, véleményformáló, ismeretterjesztő műfajai: cikk, glossza, recenzió, jegyzet, kommentár, interjú riport, hír, tudósítás • lírai és prózai szépirodalmi műfajok: verses műfajok, novella, elbeszélés, esszé • lapkonceptió, lapszerkesztés, tipográfia, lapillusztráció, szövegtördelés, lektorálás, korrektúra, rovatok, impresszum • élőíjság, lapterjesztés 		

Módszerek

- Kreatív gyakorlatok
- Kommunikációs helyzetgyakorlatok
- Írásgyakorlatok
- Vargánya-szerkesztés
- Beszédművelő gyakorlatok
- Megszóaltatás
- Szókincsfejlesztés
- Stílusgyakorlatok

Értékelés

- Írásgyakorlatok folyamatos értékelése
- A saját művek előadása ismert szempontok alapján ön- és társértékelés
- Megajánlott osztályzat

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kreatív gyakorlatok	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • A nyelvi norma követése • Legyenek képesek a magán és nyilvános kommunikációra élőszóban és írásban egyaránt • A nézőpontok érzékeltetése • A szöveg, a képanyag, a grafikai, a tipográfiai eszközök megfelelő elrendezése (saját lap szerkesztése, Vargánya) • Szépirodalmi és kommunikációs műfajok hangzó megjelölése • A beszédművelés fontosságának tudatosítása 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • A kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvváltozatok szókincsének, elem- és szabálykészletének használata • A szövegértés és szövegalkotás módszereinek gazdagítása • A műfajnak megfelelő hatásos előadás (felolvasás) tudatos gyakorlása 		<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> reklám, meggyőzés, manipuláció.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> képi közlés.</p> <p><i>Retorika</i></p> <p><i>Dráma és tánc:</i> szituációk, dialógusok értelmezése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az epika, a lírai közlés formái; a stílusos megszóaltatás eszközei; A szövegfonetikai eszközök szerepe a szöveg jelentésében és előadásában; a szépirodalmi-művészi nyelvhasználat	

Módszerek

- gyakorlatok
- újságkészítés
- sajtófigyelő-gyűjtőmunka egész tanévben
- felolvasás, bemutatás
- beszélgetés
- kreatív gyakorlatok: képanyag készítése, grafikai, tipográfiai eszközök megfelelő elrendezése
- szövegalkotás, -átalakítás, -feldolgozás, tömörítés adott szempontok alapján

Értékelés

- a saját újság bemutatása, tanári és tanulói értékelése
- a tanév gyűjtőmunkájának (sajtófigyelő) bemutatása
- saját és hozott művek felolvasása, előadása
- nyilvánosság előtti (utolsó, bemutató óra) dicséret, jutalmazás

2. modul: A szótól a szövegig

Tematikai egység	Órakeret
Játék a szavakkal(beszédgyakorlatokkal)	16
Az epikai közlés formái (beszédgyakorlatokkal)	14
A lírai közlés formái (beszédgyakorlatokkal)	4
A levél műfaji jellemzői (beszédgyakorlatokkal)	12

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Játék a szavakkal(beszédgyakorlatokkal)	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • A nyelvi szintek ismételése • A szöveg makro- és mikroszerkezetének vizsgálata publicisztikai és szépirodalmi műveken • A hangszín, a hangerő, a dallam és a tempó szerepe az előadásban 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • A nézőpontok érzékeltetése (a humor megjelenítése)A • A médiumok hatáskeltő eszközeinek, módszereinek felismerése • A szépirodalom határterületeinek játékos formában történő felfedezése • Beszédgyakorlatok készsége szintű előadása • Írásgyakorlatok készítése rejtvenyekkel, szavakkal, szó szerkezetekkel 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • A közéleti írásbeli és szóbeli kommunikáció mintáinak tanulmányozása • Gyűjtőmunka (album) készítése szójátékokból, nyelvi leleményekből új kifejezésekből, • A népi eredetű szólások szóláshasonlatok, közmondások ismeretének bővítése, terjesztése, használata a mindennapokban • A beszéddallam, a jelentés és a szóhangsúly szerepének felismerése a humorforrásban 		<i>Informatika:</i> szövegszerkesztési, könyvtárhasználati, információkeresési ismeretek. <i>Művészettörténet</i>

		<i>Filozófia:</i> A globális világ kihívásaira kínált erkölcsfilozófiai válaszok megfogalmazása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A szó, szószerkezet és a mondat Szóhalmaz és mondat Stíluselemek, stílusérték, stílusárnyalat Állandósult szókapcsolatok, proverbsok a mindennapi életben és a beszédben Képes beszéd: szólások és közmondások	

Módszerek

- Kommunikációs helyzetgyakorlatok
- Játék (szójátékok gyűjtése és alkotása szépirodalomból, sajtóból)
- Rejtvénykészítés
- Hibajavítás
- Artikulációs- és ritmusgyakorlatok
- Kreatív gyakorlatok a monda- és szövegszerkezet stílári lehetőségeinek, a szavak hangulatának, stílusértékének, a nyelvi rétegek stílári különbségének figyelembevételével

Értékelés

- A gyűjtőmunka bemutatása
- A saját írárok (részletek) megszólaltatásának tanulói és tanári értékelése
- Önértékelés

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az epikai közlés formái	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Epikai közlésformák Az egyes epikai műfajok • Az epikai műfajok összehasonlítása adott szempontok alapján • A megszólaltatás és az epikai közlésformák összefüggései 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • A szövegszerkezet feltárása: bekezdés, utalás, kapcsolat, egyeztetés (...) szerepének vizsgálata • A szépirodalmi szövegek üzenetének teljesebb megértése • A magyar helyesírás alapelveinek ismeretében készség kialakítása az önálló hibajavításra, önkontrollra • A hangszín, a hang lejtés; a kérdő mondat hanglejtésének tudatosítása a felolvasásban 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • Szépirodalmi – epikai – alkotásokban és saját – epikai- művekben az idő- és eseményszerkezet felismerése, alkalmazása • A szereplők jellemzése- más szereplő nézőpontjából is 		<i>Informatika:</i> szövegszerkesztési, könyvtárhasználati,

<ul style="list-style-type: none"> • A jellemzés szereplők szerinti megszólaltatása • A hangszín, a hangmagasság és a ritmus tudatos változtatása a felolvasásban 	<p>információkeresési ismeretek.</p> <p><i>Mozgóképkultúra</i></p> <p><i>Tánc és dráma</i></p> <p><i>Filozófia:</i> A globális világ kihívásaira kínált erkölcsfilozófiai válaszok megfogalmazása.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Az epikus közlés alapformái: az elbeszélés, a leírás, a monológ, a dialógus</p> <p>A próza megszólaltatása, prózamondás, mesemondás</p> <p>A komikum és a tragikum esztétikai minősége</p> <p>Egyenes beszéd, függő beszéd, átélt vagy szabad függő beszéd</p> <p>Nagy-, közepes és kispikái műfajok: regény, hosszú elbeszélés, kisregény; novella, mese, monda, legenda, karcolat, adoma, anekdota</p> <p>A mondat- és a szövegfonetikai eszközök, beszéddallam, ritmus</p>

Módszerek

- Ismerkedés az *Eső* című irodalmi lappal
- Egy Szolnok megyei író/költő vendégül látása
- Beszélgetés
- Véleménycsere
- Saját irodalmi lap szerkesztése, összeállítása
- Tanév végéig tartó bővítés

Értékelés

- Önértékelés
- Tanári értékelés
- A meghívott vendég által történő véleményeztetés
- Megajánlott osztályzat

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A lírai közlés formái</p>	<p>Órakeret 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A lírai közlésformák • A líra műfajai • Az epikai közlésformák összevetése a lírai közlésformákkal • A lírai közlésformák és a megszólaltatás összefüggései • Az egyes műfajok fogalmi jegyei 	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A szövegszerkezet tudatos feltárása • Saját művek bemutatása (a tanult beszédtechnikai elemek 	

céljai	alkalmazásával) <ul style="list-style-type: none"> • Törekvés a mögöttes jelentés felismerésére • A saját (egyéni) stílus kialakításának igénye • A lírai szókincs és a mindennapos szóhasználat szétválasztása 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • A saját nyelvhasználat kontrollálása • A szókincs és a stílus folyamatos gazdagítása • A helyesírás ismereteinek bővítése • Jártasságszerzés lírai művek alkotásában • Jártasságszerzés a lírai művek előadásában 	<i>Filozófia:</i> A globális világ kihívásaira kínált erkölcsfilozófiai válaszok megfogalmazása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vershelyzet Lírai én, elbeszélő Lírai műfajok dal, elégia, epigramma, himnusz, rapszódia, óda, zsoltár, szonett, haiku Szóképek, alakzatok A vers megszólaltatása, versmondás, versolvasás	

Módszerek

- Felolvasás (felkészülés utáni gyakorlás idegen műveken)
- Blattoló olvasás
- A „Beszélni nehéz!” jelek használata
- Saját művek megszólaltatása
- Lírai közlésformák önálló létrehozása adott szempontok alapján
- Beszélgetés
- Elemzés

Értékelés

- A szerkesztés alatt álló album társak által történő értékelése
- A „Beszélni nehéz!” jelek alkalmazása (írásos megoldás értékelése; osztályzat)
- A beszédtechnikai ismeretek bemutatása saját művek alapján (szóbeli értékelés)
- A vers megszólaltatása Vörösmarty, Arany, Dsida Jenő (...) művei; Közös kialakított osztályzat
- Elemző értékelés

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A levél műfaji jellemzői	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • A levél műfaji jellemzői • Korok és stílusok a levélírás történetében • Levél írásban és megszólaltatva: a félreértés lehetőségei 	
A tematikai egység	<ul style="list-style-type: none"> • A kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvváltozatok 	

<p>nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>szókincsének, elem- és szabálykészletének használata</p> <ul style="list-style-type: none"> • A nyelvi norma és a társadalmi igény összefüggéseinek vizsgálata (nyelvhelyesség, köznyelv, tájnyelv, szaknyelv, szleng, saját nyelvhasználat) • A helyesírás ismereteinek bővítése: a levél helyesírása • Adott vagy önállóan megnevezett probléma többoldalú megközelítése, feldolgozása; a szempontok sokfélesége közötti mérlegelés; • A megyei média számára megjelentethető színvonalú írásmű (levél ...) létrehozása 	
<p style="text-align: center;">Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p style="text-align: center;">Kapcsolódási pontok</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Az önálló vélemény, állásfoglalás, logikus gondolatmenet kialakítása a levél műfajában is • A levél műfaji jellemzőinek biztos felismerése • Törekvés a gondolatok pontos kifejezésére (különös tekintettel az író és a befogadó tér- és időbeli távolságára, a félreérthetőségre) 		<p><i>Informatika:</i> szövegszerkesztési, közösségi kommunikációs formák ismerete</p> <p><i>Filozófia:</i> A globális világ kihívásaira kínált erkölcsfilozófiai válaszok megfogalmazása.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>A lineáris kapcsolóelemek: kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre és visszautaló szavak, egyeztetés</p>	

Módszerek

- Olvasói levél megírása és elküldése a megyei lapnak
- A sajtóból gyűjtött olvasói levelek elemzése
- Gyűjtőmunka: híres levelek szépirodalmi művekben;
- Levélpárhuzamok (pl.: Puskin – Varró Dániel)
- Olvasás: egy szentimentális levélregény (pl.: Kármán József: Fanni hagyományai)
- Levelezői tanácsok a 19. század végén, a 20. század elején; mára is érvényes szempontok összegyűjtése
- Illemtan a neten
- A cset- és az sms-nyelv
- Nyilvános óra a tanév írott anyagának, gyűjtőmunkáinak, egyéni lapjainak bemutatása; saját és szépirodalmi művek előadása

Értékelés

- Az egész évi munka részletező, egyéni és csoportos elemzése
- Az elkészült kreatív gyakorlatok- a lírai és epikai saját alkotásokhoz készített képanyag, a grafikai elemek, a tipográfiai eszközök- bemutatása
- Kiállítás
- Önértékelés

- Folyamatos tanári visszajelzések
- A gyűjtőmunka és a beszámolók szóbeli és írásbeli értékelése
- Év végi osztályzat

10 évfolyam

3. modul: A mondattól a szövegig

Tematikai egység	Órakeret
A mondat a beszédben (beszédgyakorlatokkal)	8
A mondat, a beszéd és az információ (beszédgyakorlatokkal)	12
A tömegtájékoztató formái és intézményei (beszédgyakorlatokkal)	7
Az újságszerkesztés gyakorlata (beszédgyakorlatokkal)	10

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A mondat a beszédben	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> Az interjú és a riport jellemző műfaji jegyei Az interjú és a riport megszólaltatásának sajátosságai 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> Ismerjék fel a médiumok szóbeli és írásbeli hatáskeltő eszközeit Fedezzék fel az írás érték közvetítő szerepét Igazodjanak el a kommunikációs műfajok rendszerében Legyenek képesek önálló anyaggyűjtésre Gyakorolják a jegyzetelés és a diktafonhasználat technikáját A hamis hang felismerése az interjúalany megszólalásában A tapintatos hibajavítás lehetőségének megtalálása 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> Kerüljék a stílustalanságot Tudjanak önkritikus magatartást tanúsítani Ismerjék a forráshasználat etikai normáit 		<i>Etika</i> <i>Filozófia:</i> A globális világ kihívásaira kínált erkölcsfilozófiai válaszok megfogalmazása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	-mondat- és szövegszint: a mondat és a szöveg; a mondat szövegbe ágyazottsága mondatalkotás, mondat transzformáció; kreatív szó-, mondat- és szövegalkotási eljárások a szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző kiejtés mód	

Módszerek

- Interjúkészítés egymással
- Anyaggyűjtés, fényképezés
- Mikrofon- és diktafonhasználat
- Gyűjtőmunka
- Beszédgyakorlatok

Értékelés

- Folyamatos szóbeli értékelés
- Ön- és társértékelés
- Megajánlott jegy

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A mondat, a beszéd és az információ	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • A kommunikáció műfajai • Nyelvi szintek: a mondat; a szöveg • A stílusos megszólalás tervezhetősége • A kérdezés művészete 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • A kommunikációs helyzetnek (ki, kinek, milyen céllal milyen formában) megfelelő szövegszerkesztés • A felépítés, a tagoltság, a kifejtettség, a tartalmasság, a koherencia, a kifejezőmód alkalmazása a műfaj sajátosságainak megfelelően • Az önálló állásfoglalás kialakítása • A hangoztatás és a választott kommunikációs műfaj összefüggésének tudatosulása 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • A hiteles írásmód módszereinek alkalmazása • A hiteltelenség felismerése saját és idegen szövegben • Tiszta beszéd 		<p><i>Mozgóképkultúra.</i></p> <p><i>Filozófia:</i> A globális világ kihívásaira kínált erkölcsfilozófiai válaszok megfogalmazása.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>a helyes hangképzés, a mondat- és szövegfonetikai eszközök használata</p> <p>a hangzó mondat (szöveg) tagolása</p> <p>testbeszéd, az arcjáték, a szemkontaktus a kommunikációban</p> <p>beszélgetés és elbeszélés egymás mellett</p> <p>hallgatás, szünet és csend</p>	

Módszerek

- Anyaggyűjtés
- Fényképezés
- Diktafonhasználat
- Jegyzetkészítés
- Képriport készítése
- Szókincsfejlesztés
- Illemtani szabályok gyűjtése

Értékelés

- A házi feladatként adott riport/interjú/ tudósítás/beszámoló...
- A kidolgozott anyag meghallgatása; a hanganyag (hangsúly, hangerő, hanglejtés, artikuláció, érthetőség, tempó (...)) osztályozása az ismert szempontok alapján
- Szóbeli értékelés
- Tanulói bírálatok
- Véleménykérés a riportalanytól

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A tömeg-tájékoztatás formái és intézményei	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegalkotás. • A papíralapú és számítógépes jegyzetelés technikájának, módjainak ismerete. • Az elbeszélés, jellemzés, vélemény, esszé formai és tartalmi jellemzőinek ismerete. A kommunikációs célnak, műfajnak, címzettnek, kontextusnak megfelelő stíluseszközök. alkalmazása. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • Minél több szolnoki szerkesztőség megismerése • A mikrofonhasználat biztos elsajátítása, gyakorlása valóságos helyzetben is • A hírolvasás és a versmondás technikájának tudatos megkülönböztetése • A szókincs gazdagítása a választott műfajoknak megfelelően 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • Magabiztos fellépés váratlan helyzetben is • A különböző adatbázisok, katalógusok, hírforrások (...) biztos és kritikus alkalmazása • Érzékeny nyelvhasználat • A helyi szerkesztőségek munkájának megismerése • Személyes kapcsolatok teremtése • A szóbeli és írásbeli hibajavítás lehetőségeinek megtanulása a szerkesztőségekben 		<p><i>Informatika:</i> könyvtárhasználati, információkeresési ismeretek.</p> <p><i>Filozófia:</i> A globális világ kihívásaira kínált erkölcsfilozófiai válaszok megfogalmazása.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szövegalkotás, szövegszerkesztés, érvelő esszé.	

Módszerek

- Látogatás a megyei lapoknál, közszolgálati és kereskedelmi rádióknál a szolnoki tv szerkesztőségében
- Internetes és nyomtatott újságok megismerése
- Anyaggyűjtés
- Véleménynyilvánítás

- Fényképezés
- Szövegszerkesztés
- Saját album összeállítása a 3. modul anyagából
- Folyamatos – írásos – sajtófigyelő

Értékelés

- A saját album osztályozása
- A szerkesztőségi látogatások alatti aktivitás, érdeklődés értékelése

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az újságszerkesztés gyakorlata	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • A kommunikációs műfajcsaládok biztos ismerete • A tipográfiai alapismeretek gyakorlati alkalmazása • Az újságírói etika megismerése, gyakorlása 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • A kommunikációs zavarok felismerése • Törekvés a feloldásukra • Ismerkedés a kritikai műfajcsaláddal • A laptervezés, a tipográfiai alapismeretek elsajátítása • Saját újság összeállítása • Médiafigyelő készítése a 3. modulban is • A tiszta és a pongyola beszéd megkülönböztető jelentése a médiában 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • A jó újságíró jellemzőinek felismerése • Az irodalmi és a kommunikációs műfajcsaládok egymásra hatásának felismerése • Saját újság összeállítása • A hitelesség erkölcsi alapvetőségének tudatosítása írott és előadott művekben egyaránt 		<p><i>Informatika:</i> szövegszerkesztési, könyvtárhasználati, információkeresési ismeretek.</p> <p><i>Filozófia:</i> A globális világ kihívásaira kínált erkölcsfilozófiai válaszok megfogalmazása.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>a kommunikációs műfajok és a párbeszéd hangzó és írásos megjelenítése jegyzetelés interjú riport recenzió, könyvismertetés, kritika</p>	

Módszerek

- Látogatás szolnoki szerkesztőségekben
- Látogatás nyomdákban
- Látogatás közszolgálati és kereskedelmi rádiókban és a tévében
- Vendéglátás: újságíró az iskolában
- Beszélgetés
- Médiafigyelő a 3. modulban is
- A saját újság összeállítása

Értékelés

- A látogatás alatti csoportos és egyéni érdeklődés elemzése
- A bemutatott saját újság osztályozása
- A különböző műfajokhoz kapcsolódó hangvétel szóbeli értékelése

4. modul: A szövegtől a szövegig

Tematikai egység	Órakeret
Szövegalkotási eljárások, szövegtípusok (beszédgyakorlatokkal)	12
Újságírói műfajok (beszédgyakorlatokkal)	10
Határműfajok (az irodalom és a publicisztika határán) (beszédgyakorlatokkal)	14
Újságkészítés (beszédgyakorlatokkal)	12

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegalkotási eljárások, szövegtípusok	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • A kommunikációs alapismeretek • A szövegtípusok 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • Szövegalkotás, szövegalkotás, címadás, tömörítés megadott szempontok alapján • A kommunikációs zavarok feloldása a különböző szövegtípusokban • A nézőpontok érzékeltetése (hangoztatva és írásban egyaránt) 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • A magyar helyesírás alapelveinek ismeretében önálló hibajavítás • Önkontroll szóban és írásban egyaránt • Az érvelés technikájának alkalmazása a szövegalkotási eljárások közben is 		<p><i>Informatika:</i> szövegszerkesztési, könyvtárhasználati, információkeresési ismeretek.</p> <p><i>Retorika:</i> érveléstechnikai ismeretek</p> <p><i>Filozófia:</i> A globális világ kihívásaira kínált erkölcsfilozófiai válaszok</p>

	megfogalmazása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>A szöveg minimális egysége a mondat: a mondatyszöveg; mondathalmaz és szöveg</p> <p>A szöveg tartalmi egységei: mondatömb, bekezdés, tételmondat</p> <p>A szöveg mikro- és makroszerkezete</p> <p>A szöveg a gondolkodás egysége a kommunikációs folyamatban</p>

Módszerek

- Gyakorlás írásban
- Játék a szövegalakítással
- Anyagyűjtés, vázlatkészítés
- Csoportmunka
- Szókincsbővítés. nyelvi verseny
- Beszédtechnika: az új művek megszólaltatása

Értékelés

- Csoportértékelés
- Ön- és társértékelés
- Megajánlott jegy
- Folyamatos szóbeli tanári értékelés

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Újságírói műfajok	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	<p>A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegalkotás.</p> <p>A papíralapú és számítógépes jegyzetelés technikájának, módjainak ismerete.</p> <p>Az elbeszélés, jellemzés, vélemény, esszé formai és tartalmi jellemzőinek ismerete. A kommunikációs célnak, műfajnak, címzettnek, kontextusnak megfelelő stílusesszék alkalmazása.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • Kevésbé ismert műfajok megismerése • <i>A felkészülés módszereinek felidézése</i> • a tanult beszédgyakorlatok rögzítése a tudatos használat érdekében 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • A fogalomár használata • A kevésbé ismert műfajok készségszintű felismerése • Az újságírói etika legfőbb szabályainak ismerete • A jó újságíró jellemzőinek ismételése • A megszólaltatás és a műfajok összefüggése • A kívánt hatás elérésének lehetséges útjai 		<p><i>Informatika:</i> szövegszerkesztési, könyvtárhasználati, információkeresési ismeretek.</p> <p><i>Filozófia:</i> A globális világ kihívásaira kínált erkölcsfilozófiai válaszok</p>

		megfogalmazása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kreatív szövegalakítás, - formálás A szöveg tagolódása; megszerkesztettség és beszerkesztettség Szövegkohézió: nyelvtani (grammatikai), jelentésbeli (szemantikai), a nyelven kívüli valósághoz kapcsolódó (pragmatikai) elemek A szövegfajták	

Módszerek

- csoportmunka
- házi feladat: internethasználat adott témakörben
- cikkírás – különböző műfajokban azonos alaptémával
- a saját újság szerkesztése
- fényképezés, tipográfiai tervezés
- a gyűjtött anyag bemutatása
- véleménybörze
- beszélgetés

Értékelés

- folyamatos tanári értékelés
- a csoportmunka után csoporton belüli társértékelés
- megajánlott osztályzat

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Határműfajok (az irodalom és a publicisztika határán)	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Ismerkedés a határműfajokkal a szépirodalom és a publicisztika világában 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • A korábban már tanult írók alkotásainak felidézése új szempontok alapján • Mikszáth Kálmán, Ady Endre, Kosztolányi Dezső (...) karcolatainak, cikkeinek bemutatása • Az irodalom határterületeinek vázlatos megismerése 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • Kritikai és kreatív olvasással tudják a publicisztikai szövegek metaforikus jelentését feltárni, értelmezni • Megadott szempontok alapján legyenek képesek azonos műfajú – más írói stílusú – műveket összehasonlítani 		<i>Informatika:</i> szövegszerkesztési, könyvtárhasználati, információkeresési ismeretek. <i>Szépirodalom</i> <i>Filozófia:</i> A globális világ kihívásaira kínált erkölcsfilozófiai

	válaszok megfogalmazása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	

Módszerek

- Olvasás
- Könyvtári kutatás
- Csoportmunka
- Irodalmi és publicisztikai vetélkedő
- Összehasonlítás
- Fogalommagyarázat
- Mű- és műfajértelmezés
- Beszélgetés

Értékelés

- Csoportos értékelés
- Jutalmazás
- Ön- és társértékelés

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Újságkészítés	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegalkotás. A papíralapú és számítógépes jegyzetelés technikájának, módjainak ismerete. Az elbeszélés, jellemzés, vélemény, esszé formai és tartalmi jellemzőinek ismerete. A kommunikációs célnak, műfajnak, címzettnek, kontextusnak megfelelő stílusesszék alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> • Az éves munkával összeállított saját újság elkészítése 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> • A tanult és gyakorolt technikák alkalmazása • A gyűjtött és megírt anyag elrendezése • Önálló szerkesztés • Hangzó bemutatás 		<p><i>Informatika:</i> szövegszerkesztési, könyvtárhasználati, információkeresési ismeretek.</p> <p><i>Filozófia:</i> A globális világ kihívásaira kínált erkölcsfilozófiai válaszok megfogalmazása.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	elbeszélés, jellemzés, vélemény, esszé , kommunikációs cél, műfaj, kontextusnak ; a hiteles és hatásos szövegmondás (a hangsúly, a hanglejtés és a szünettartás felelőssége az előadásban)
------------------------------------	---

Módszerek

- Ismétlés
- Gyűjtőmunka
- Rendszerezés
- Nyomtatás
- Bemutatás
- Felolvasás
- Önértékelés
- Véleményalkotás

Értékelés

- Megajánlott, közösen kialakított osztályzat